

Desigualdad de género y pobreza energética

UN FACTOR DE RIESGO OLVIDADO

**ni set, ni fred,
ni foscor!**

**Enginyeria
Sense Fronteres**

Porque relacionar género y pobreza energética?

Asociaciones de Base con presencia mayoritaria de mujeres.

Impactos de la pobreza energética aumentan vulnerabilidad de las mujeres y ponen en riesgo su salud y derechos básicos.

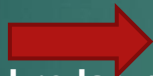
Voluntad de buscar indicadores y percepciones cualitativas ante esta realidad. El género no se incluye como un factor de riesgo.

Àmbito municipal.

FEMINIZACIÓN DE LA POBREZA

Instituciones

ESTADO DE BIENESTAR, MERCADO, FAMILIA

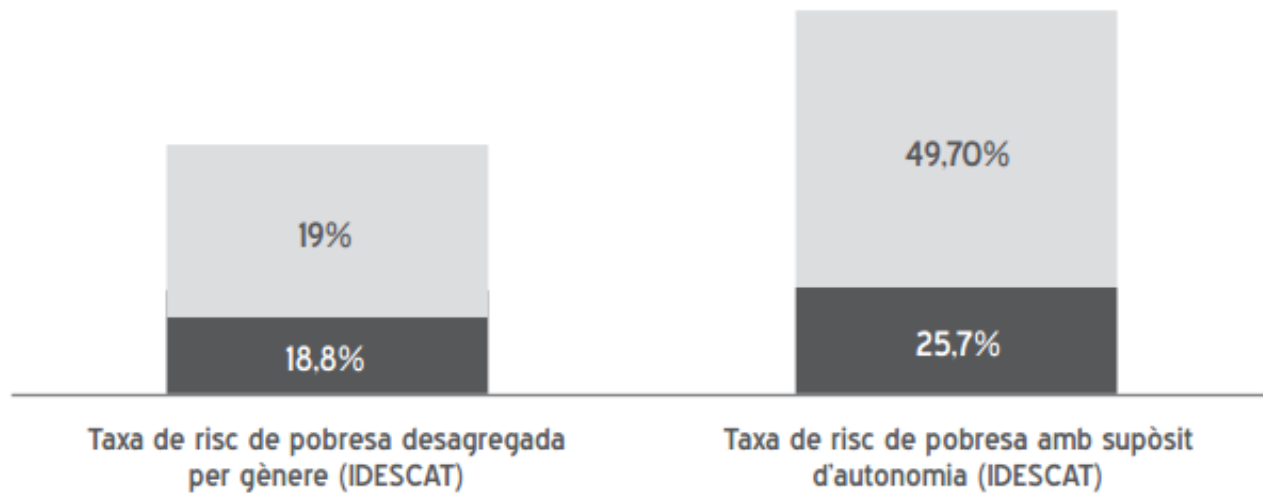
Consecuencias de la crisis sobre las mujeres:

- Disminución prestaciones y protecciones sociales
  - Adelgazamiento sector público
- Disminución de los derechos laborales
- Paralización de políticas de igualdad
  - Amortiguación familiar

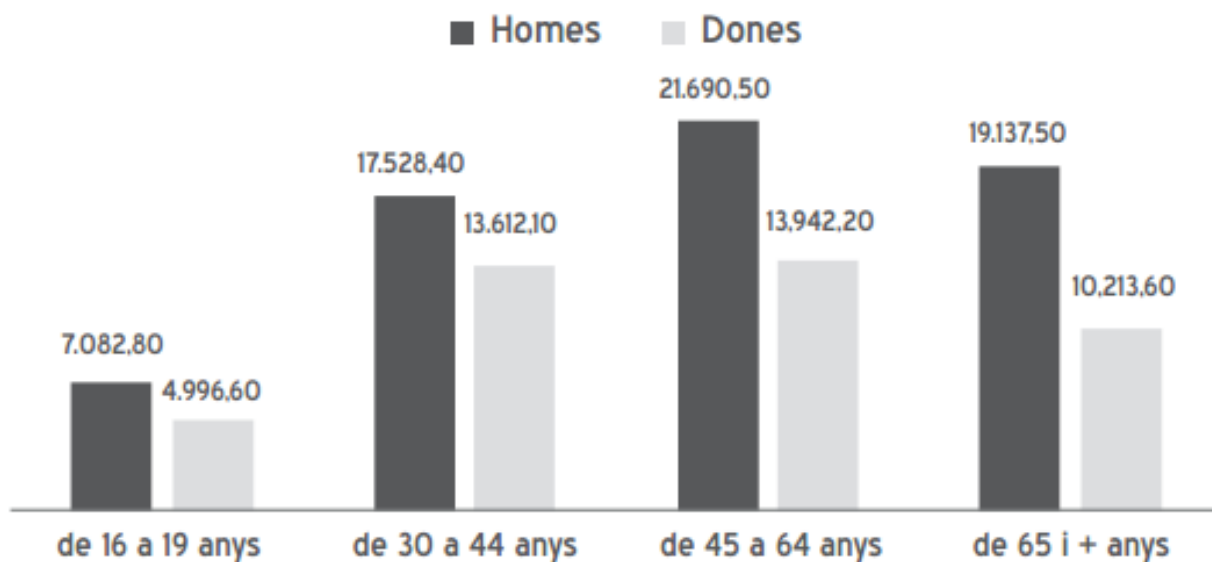
Crisis de los cuidados: desvalorización del trabajo de reproducción social

Diferències en taxes de risc de pobresa

■ Homes   ■ Dones

Ingrès per franja d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de Condicions de vida 2015

Mitjana d'hores setmanales de les activitats de la llar i la família i treball remunerat.
Catalunya 2011.

■ Homes   ■ Dones

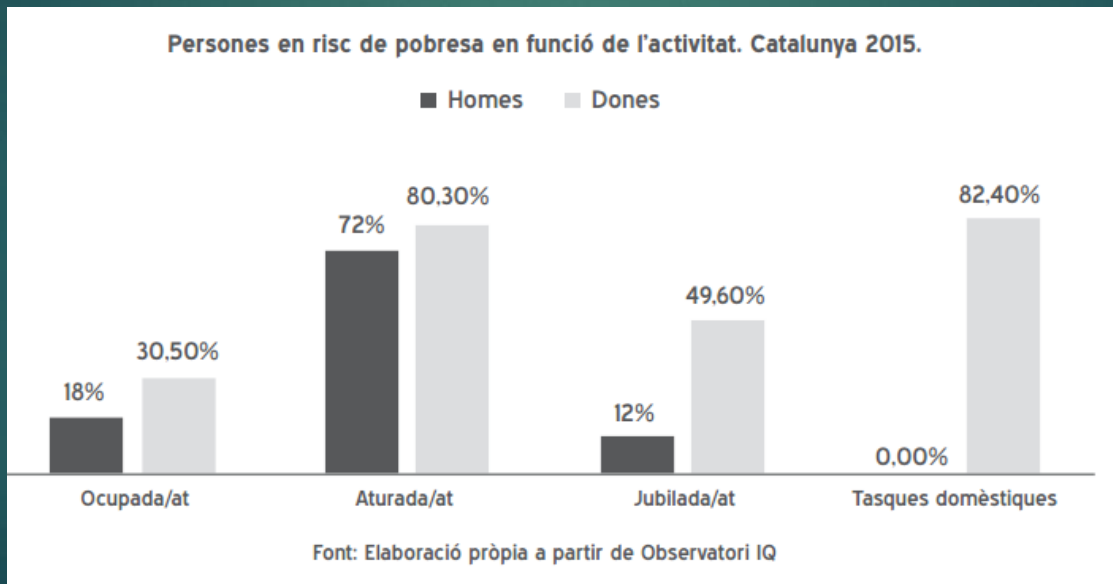

Font: Elaboració pròpia a partir de Observatori IQ

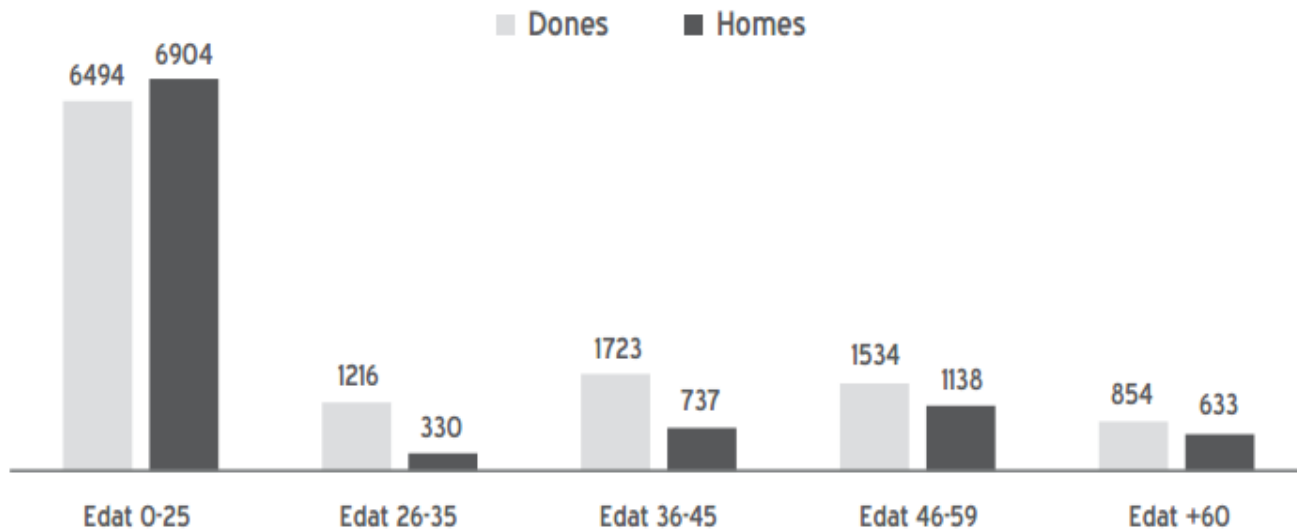
Informe Sombra CEDAW 2014: medidas en el ámbito laboral aumenta más la vulnerabilidad femenina.

Interseccionalidad: herramienta clave para analizar como se configuran los perfiles femeninos de exclusión social y pobreza y para diseñar políticas y actuaciones.

Mujeres jóvenes, trabajadoras servicio doméstico, inmigrantes, monomarentales, diversidad funcional.

Persones beneficiàries d'ajuts d'inclusió. Barcelona 2015.

CEDAW (1979): Convención contra la Discriminación de las Mujeres

Estatuto de Autonomia 2006 (Art.41) : poderes públicos han de garantizar transversalidad en la incorporación de la perspectiva de género en el conjunto de las actuaciones políticas.

Ley igualdad efectiva hombres-mujeres 17/2015: insiste en la desigualdad y diferencia de derechos; reconoce la necesidad de reformas estructurales y el carácter patriarcal de la sociedad.

Ayuntamiento de Barcelona; Estrategia contra la Feminización de la Pobreza y la Precariedad.

Transversalización del enfoque de género

De introducción y planificación	Leyes, programas
De organización y estructuración institucional	Institutos, departamentos
De conocimiento	Datos
De proceso político	Informes de impacto, convenios y subvenciones
De participación	Organismos consultivos
De seguimiento, rendición de cuentas y evaluación	Monitoreo; seguimiento

Fuente: E. Alfama, A.Alonso

Derecho a los servicios básicos y pobreza energética

Acceso universal a los servicios básicos; garantizar un mínimo que permita condiciones de vida dignas.

No hay consenso sobre como definir pobreza energética.

Conocemos las causas y consecuencias.

Afecta desde un 10% de los hogares (siguiendo el indicador LIHC) hasta a un 21% (segun renta inserción mínima).

Diputació de Barcelona

Factor de mercat

- Preu de l'Energia
- Nivells de competència del mercat
- Pràctiques de venda
- Factures fàcils d'entendre
- Mètodes de pagament disponibles
- Qualitat dels serveis d'atenció al client

Circumstàncies individuals

- Nivell d'ingressos
- Estat de salut
- Habitants i accés a internet
- Educació
- Edat
- Famílies monoparentals o nombroses
- Aturats i pensionistes
- Manca d'una xarxa de suport

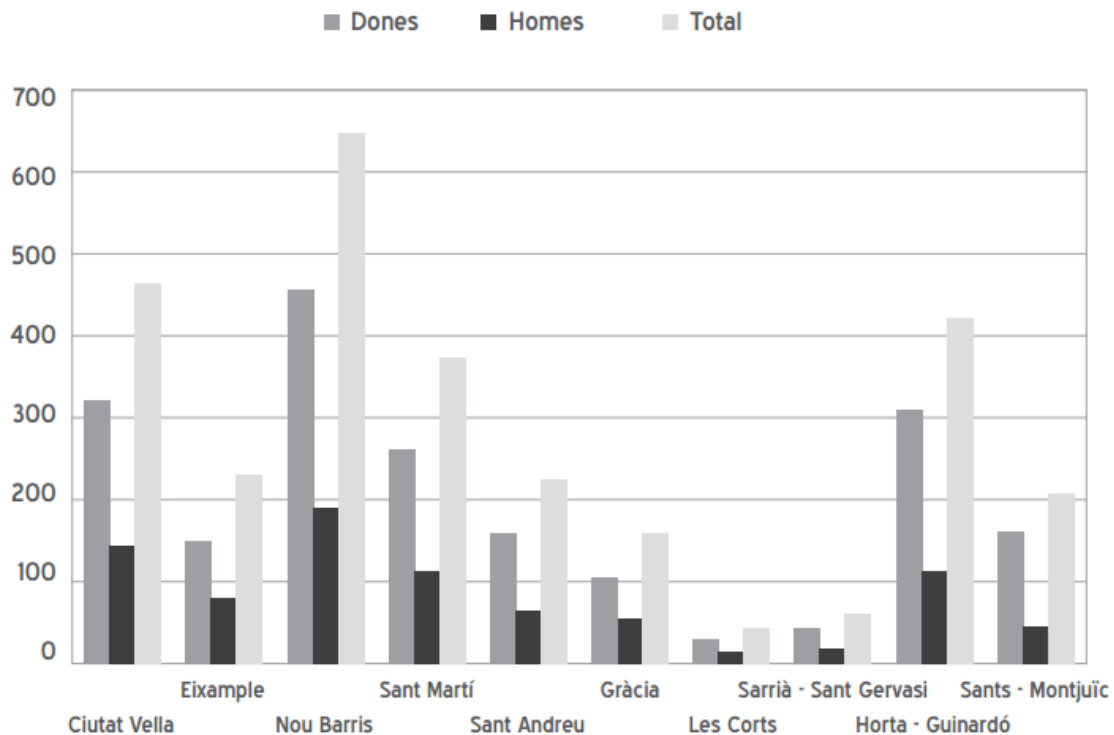
Entorn

- Estat de l'economia
- Clima
- Governança
- Mecanismes d'inclusió social

Condicions de l'habitatge

- Qualitat de l'habitatge
- Eficència i tipus de sistema de calefacció
- Ocupació de l'habitatge
- Ubicació de l'habitatge

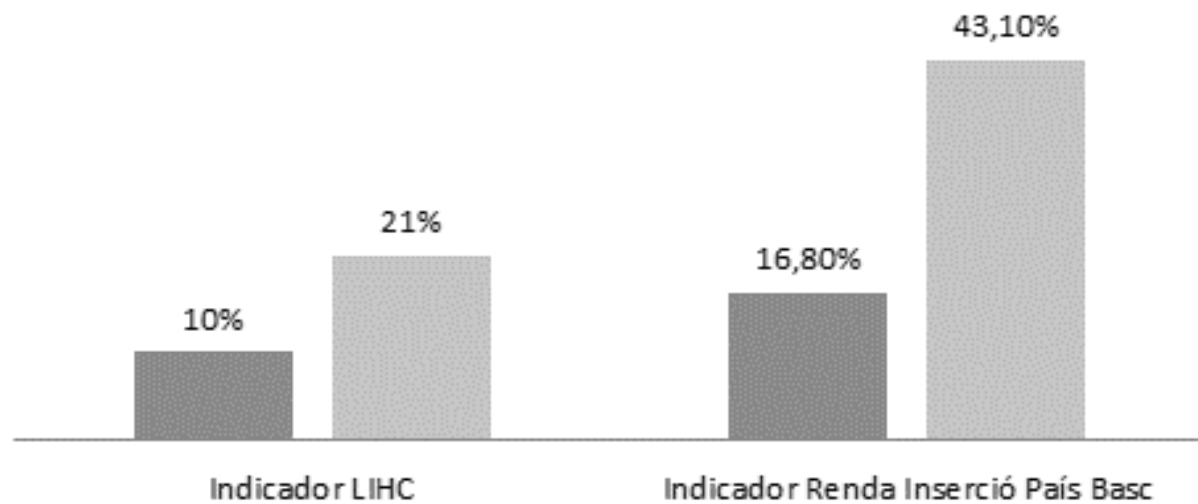
Ajudes per a pobresa energètica (Per districte i sexe). Barcelona 2015.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IMSS

Famílies monoparentals vs mitjana

■ Mitjana   ■ Família monoparental

3. Combatre la pobresa energètica i millorar l'habitabilitat i les condicions dels habitatges de dones en situació de pobresa o vulnerabilitat.	47. Inclusió de la perspectiva de gènere en les convocatòries d'ajuts per a la rehabilitació d'habitatges i edificis.	Consorci de l'Habitatge de Barcelona / Habitatge
	48. Increment dels ajuts a la rehabilitació assumint-ne el 100% i revisió del criteri d'accés per nivell de renda, establint una renda superior en el cas de les llars monomarentals.	Consorci de l'Habitatge de Barcelona / Habitatge
	49. Millora de les vies d'accés a la informació relativa als ajuts per combatre la pobresa energètica i simplificació dels processos per a la seva obtenció.	Consorci de l'Habitatge de Barcelona / Habitatge
	50. Reforç dels programes de rehabilitació d'edificis afectats per patologies com ara l'aïllament tèrmic insuficient.	Consorci de l'Habitatge de Barcelona / Habitatge
	51. Pressió a les energètiques perquè ofereixin una regulació tarifària en funció de variables que incloguin el nivell d'ingressos i les necessitats particulars segons l'edat, l'estat de salut i la composició de la llar.	IMSS
	52. Garantia de subministraments bàsics d'energia —gas i electricitat—, amb gratuïtat per a dones sense recursos.	IMSS

Coherencia con el Programa Barcelona para combatir Pobreza Energética

Entrevista con afectadas

Pobreza energética, vivienda y alimentación.

Estigmatización de la pobreza

Consecuencias psicológicas y en la salud física

Efectos en menores. Hogares monomarentales y mujeres migrantes.

APE: la energía desde una perspectiva de derechos.

A modo de conclusión

El género es un factor de riesgo frente a la vulnerabilidad de sufrir pobreza energética.

Transversalidad en la aplicación enfoque de género.

Instituciones y administraciones públicas integrar una perspectiva de derechos e integrar el acceso universal de manera transversal a sus actuaciones.

Cambio de paradigma en la elaboración de políticas.

Modelo energético. Responsabilidad empresas. Tarifas sociales reales.

CIUDADANÍA Y ADMINISTRACIONES
LOCALES EN LA LUCHA CONTRA
POBREZA ENERGÉTICA

HERRITARRAK ETA TOKIKO ERAKUNDEAK POBREZIA
ENERGETIKOAREN AURKAKO BORROKAN

GÉNERO, PARTICIPACIÓN Y CASOS REALES
GENEROA, PARTE-HARTZEA ETA KASU ERREALAK

MUSEO DE EDUCACIÓN AMBIENTAL PAMPLONA
IRUÑEKO INGURUMEN HEZKUNTZAKO MUSEOA
C/ Errotazar s/n 31014 Pamplona-Errotazar kalea, zk.g.31014 Iruña

Jueves 16 de noviembre de 2017 / 2017ko azaroaren 16, osteguna
Jornada de mañana / Goizeko Jardunaldia : 09:00
Taller / Lantegia: 18:30 / 21:00.

Organiza y promueve
Antolatzailea eta sustatzailea:

KISAR

Ayuntamiento de
Pamplona
Iruñeko Udala

Financian / Finantzatzailea:

Nafarroako
Gobernua Gobierno
de Navarra